

Список літератури:

1. Енциклопедія освіти [енциклопедія] / В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. –1040 с.
2. Етика: навчальний посібник / В.О. Лозовой, М.І. Панов, О.А. Стасевська та ін.: За ред. проф. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 224 с.
3. Леонтьев Д.А. От социальных ценностей к личностным: социогенез и феноменология ценностной регуляции деятельности / Д.А. Леонтьев // Вестник Моск. ун-та. – Сер. 14. Психология. – 1996. – № 4. – С. 35-44.

Бобирева О. С.

аспірант спеціальності 015

«Професійна освіта» (за спеціалізаціями)

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Закарпатська область, Україна

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ НАУКОВОЇ ДЕФІНІЦІЇ «ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ»

Проблема формування педагогічної майстерності педагога завжди була в центрі уваги як класиків педагогічної науки, так і сучасних науковців. Однак, як свідчить аналіз наукових джерел, розкриття суті складного поняття педагогічної майстерності має дещо суперечливий характер. Одні автори при визначенні сутності поняття майстерності педагога в якості вихідного положення беруть його професійно-особистісні якості і властивості, інші – висвітлюють сутність професійної майстерності педагога з точки зору досконалості його педагогічної діяльності. Розглянемо це детальніше.

Ще В. Сухомлинський справедливо зазначав, що «бути річкою, в якій зливається гаряче серце й холодний розум, не допускати поспішних, непродуманих рішень – одна з вічних гілок педагогічної майстерності. Якщо вона відмирає, всихає – усі книжні знання педагогіки перетворюються на порох» [4, с. 47]. А. Макаренко надавав великого значення майстерності педагога, але застерігав: «Майстерність педагога не є якимось особливим мистецтвом, що вимагає таланту, але це спеціальність, якій треба навчитись, як потрібно навчати лікаря його майстерності, як треба навчати музиканта» [4, с. 49].

Фундатором сучасної теорії педагогічної майстерності вчителя в системі середньої та вищої освіти в Україні по праву вважаємо академіка І. Зязюна, який здійснив значні дослідження з даної проблеми. Науковець розглядає сутність педагогічної майстерності в різних аспектах: як найвищий рівень педагогічної діяльності (характеризуємо якість результату) та як вияв творчої активності особистості педагога (характеризуємо психологічний механізм успішної діяльності). Учений так розкриває сутність цієї педагогічної категорії: «Педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» [3, с. 30].

Педагогічна майстерність, на думку С. Гончаренко, ґрунтується на високому професійному рівні педагога, його особистісних якостях та досвіді. З огляду на це

науковець визначає дане поняття як характеристику високого рівня педагогічної діяльності, критеріями якого є гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість, у зміст якої вкладає оригінальність [1].

Н. Тарасевич у тлумаченні поняття педагогічна майстерність вирізняє елементи, в яких згруповані основні професійні властивості вчителя: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, розвинені педагогічні здібності, володіння педагогічною технікою. Така структура, на думку науковця, забезпечує самоорганізацію педагогічної майстерності як системи: спрямованість – системотвірний чинник, забезпечує напрямок розвитку педагогічної майстерності; компетентність – стає фундаментом педагогічної майстерності, підвалиною позиції вчителя; розвинені здібності – виконують роль каталізаторів удосконалення педагогічної майстерності; володіння технікою – розширює арсенал засобів впливу на учнів, гармонізує взаємодію елементів педагогічної майстерності [6, с. 92].

Погоджуємося з Л. Кайдаловою, Н. Щокіною, Т. Вахрушевою, що педагогічна майстерність – це високе мистецтво навчання і виховання, що постійно удосконалюється. Підвищення педагогічної майстерності доступне кожному педагогу [2, с. 4]. Науковці визначають такі структурні компоненти педагогічної майстерності: 1) професійна компетентність – знання педагогіки, психології, логіки, принципів, форм і методів навчання і виховання, змісту навчального предмета та індивідуальних особливостей студента; уміння спілкуватися, дохідливо викладати навчальний матеріал, вести полеміку, керувати дискусією, використовувати наочні посібники і технічні засоби навчання, зацікавлювати і підтримувати увагу, аналізувати та оцінювати знання та вміння студентів, володіти комп'ютером; навички усного мовлення, розподілу власної уваги, орієнтування в часі; 2) особисті якості – науковий світогляд, висока моральність, широкий кругозір та ерудиція, духовна культура, оптимізм, емоційна стійкість, витримка, наполегливість, співчуття, терплячість і доброзичливість; 3) педагогічна техніка – комплекс умінь та навичок, що дають змогу досягнути оптимальних результатів у навчанні та вихованні студентів (міміка, жести, техніка мовлення, техніка педагогічного спілкування, вміння контролювати власні емоції, настрої тощо); 4) педагогічний такт – уміння обирати відповідний тон і стиль спілкування із студентами, колегами; 5) педагогічна творчість – заснована на повноті інформації, науковому прогнозі, умінні педагога кожного разу по-новому й ефективно застосовувати в навчально-виховному процесі різні комбінації форм і методів педагогічного впливу; 6) гуманістична спрямованість – одна з визначальних характеристик майстерності. Гуманістична спрямованість – це спрямованість на особистість іншої людини, утвердження духовних цінностей, моральних норм поведінки і відносин тощо; 7) культура мовлення – майстерне володіння словом, уміння точно, доступно, емоційно, образно висловлювати свої думки, оскільки всі педагогічні задуми, цілі та завдання реалізуються в педагогічній взаємодії – спілкуванні зі студентами; 8) педагогічні здібності – це особливі якості особистості викладача, що зумовлюють успішність педагогічної діяльності [2, с. 8-9].

Педагогічна майстерність, на думку А. Приходько складається з таких компонентів як: особистісний, як єдність мотиваційно-ціннісної складової (професійно-педагогічної направленості) і індивідуально-психологічних особливостей (загальних і професійно-педагогічних здібностей); інформаційно-теоретичний: спеціальні,

методологічні, психолого-педагогічні знання; діяльнісний, який поєднує педагогічну технологію та техніку [5, с. 235].

Здійснивши аналіз науково-педагогічного досвіду щодо означеної проблеми, можна зробити висновок, що педагогічна майстерність – це інтегральне утворення особистості педагога, яке поєднує в собі як особистісні якості так і професійні компетентності; полягає в успішному вирішенні професійно-педагогічних завдань та високому рівні організації навчально-виховного процесу; характеризується прагненням до самовдосконалення та здобуття освіти протягом життя.

Список літератури:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. – 2-ге вид., допов. / С.У. Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
2. Кайдалова Л.Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, Н.Б. Щокіна, Т.Ю. Вахрушева. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
3. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища шк., 2004. – 422 с.
4. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб./ Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.
5. Приходько А.И. Основы педагогического мастерства: [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / А.И. Приходько, Н.Б. Щекина. – Х.: Издатель Шуст А.И., 2001. – 88 с.
6. Тарасевич Н.М. Педагогічна майстерність – складник міждисциплінарного наукового дискурсу / Л.Л. Король, І.Ф. Кривонос, Н.М. Тарасевич // Концептосфера педагогічної аксіології: Матеріали філософсько-методологічного семінару «Аксеолог. концепт. пед. освіти» – К.; Ніжин: Видавець П.П. Лисенко М.И., 2010. – С. 91-108.

Галицька Н. Є.

аспірант кафедри педагогіки й менеджменту освіти

КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

м. Херсон, Україна

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ПОЗАШКІЛЛІ (КІНЕЦЬ 50-Х РОКІВ ХХ СТ.)

У системі сучасної освіти України криються ті часточки її елементів, що існували у радянській школі. В сучасних програмах з шкільних предметів чітко визначені наскрізні змістові лінії, що є засобом інтеграції навчального змісту, корелюються з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях [1].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>